

TÜRKİYE’DE KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN HUKUK SOSYOLOJİSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUTION OF THE VIOLANCE AGAINST WOMEN IN TURKEY IN TERMS OF SOCIOLOGY OF LAW

¹Berrin GÜNER*

¹ Afyonkarahisar Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu, Afyonkarahisar, Türkiye

* e-mail: berringuner@gmail.com

ÖZET

Son yıllarda dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de kadının korunmasına yönelik yasaların yaygınlaştığı, kadına yönelik şiddetin önlenmesi adına birçok hukukî uygulamanın hayata geçirildiği bilinmektedir. Buna karşılık literatürde yer alan araştırma bulguları kadına yönelik şiddet olaylarının hala yaygınlığını koruduğunu göstermektedir. Kadına yönelik şiddet konusunda yapılan araştırmalarda genellikle kadınların şiddet görme sıklıklarının ve şiddeti etkileyen demografik değişkenlerin ele alındığı görülmektedir. Kadına yönelik şiddetin hukuk sosyolojisi açısından ele alındığı araştırmaların ise sınırlı olduğu görülmektedir. Oysaki kadına yönelik şiddet hem toplumsal bir problem olarak nitelendirilen hem de cezai yaptırımları olan hukukî bir olgudur. Yapılan bu araştırmada da Türkiye’de kadına yönelik şiddetin hukuk sosyolojisi açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Kadına yönelik şiddet, hukuk, hukuk sosyolojisi

ABSTRACT

In the recent years, in our country as well as across the globe, it is known that a lot of legal practice for the prevention of violence against women is implemented and the law for the protection of women are increased. In contrast, research findings in the literature shows that the violence against women still remains prevalent. It is often seen that the researches on violence against women focus on demographic variables that influence violence against women and frequency of violence on women. It is also seen that the number of the researches about violence against women in terms of sociology of law is very limited. However, the violence against women is described both as a social problem and legal case with criminal sanctions. This research also aims to evaluate to the violence against women in Turkey in terms of sociology of law.

Keywords: Violence against women, law, sociology of law

JEL CODE: J12

GİRİŞ

Toplum yaşamında hâkim olan düzenin sürdürülebilmesi için belirli kural ve kaidelere gereksinim vardır. İnsanlık tarihi incelendiği zaman ilk topluluklardan itibaren insan davranışlarını sınırlayan ve düzenleyen, buna paralel olarak toplumsal yaşama yön veren bazı kurallar olduğu bilinmektedir. İnsan yaşamını düzenleyen söz konusu kurallar toplumun sosyal özelliklerine göre şekillenmiştir (Kaya, 2014). Toplumsal yaşama yön veren kurallar arasında hukuk kuralları önemli bir yere sahiptir. Çünkü hukuk kuralları toplumsal yaşamın sağlıklı bir biçimde sürdürülmesine katkı sağlamaktadır. Bunun yanında hukuk kurallarının resmi dayanakları olması söz konusu kuralların insanlar için bağlayıcı olmasına katkı sağlamaktadır.

Toplumsal yaşamın gerektirdiği kurallar insanlar tarafından bazen ihlal edilmektedir. İnsanların ihlal ettikleri kurallar birer hukuk kuralı ise ihlal edilen kuralın cezaî bir yaptırımı olmaktadır. Hukuk kurallarının ihlali sonucu uygulanan cezaî yaptırımlar insanların hukuk kurallarını çiğnememeleri konusunda bir uyarı niteliğindedir. Buna karşılık dünya genelinde

birçok hukuk kuralının çiğnendiği bilinmektedir. Hatta bazı kural ihlallerine yönelik cezaî yaptırımlar arttırılsa bile kuralların ihlal edilmeye devam edildiği bilinmektedir.

Kadına yönelik şiddet olgusu cinsiyet ayrımcılığına dayalı bir insan hakları ihlali olup (Krantz & Garcia-Moreno, 2005; Dişsiz ve Şahin, 2008; Page & İnce, 2008; Şap, Hazar & Şap, 2015; Atman, 2003), toplumun temel sosyal sorunlarından birisi olarak değerlendirilmektedir (Tunçel, Dündar & Pekşen, 2007). Bunun yanında kadına yönelik şiddet önlenemeyen bir halk sağlığı sorunu olarak da değerlendirilmektedir (Eyo, 2006). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17. maddesinde “insanların haysiyetleri ile bağdaşmayan muamelelere tabi tutulamayacağı” belirtilmiştir. Bu kapsamda ülkemizde de kadına yönelik şiddet cinsiyete dayalı bir anayasal hak ihlali olarak değerlendirilmektedir (Altınay & Arat, 2007). Bunun yanında kadına yönelik şiddetin en temelde bir sağlık sorunu olduğu belirtilmektedir. Günümüzde kadına yönelik her türlü şiddetin cinsiyet ayrımcılığına dayandırılmakta ve kadınların insan haklarına yapılan bir saldırı olduğu görüşü benimsenmiştir. Bu nedenle dünya genelinde kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin politikalarda ve yasal düzenlemelerde ciddi bir artış meydana gelmiştir. Kadın hareketlerine yönelik kurumsallaşmanın üst seviyeye çıkmış olması bazı yazarlar tarafından sakıncalı dahi bulunmaktadır (Salaçin, Ergöner & Uyaniker, 2009).

Şiddet olgusu son yıllarda önem kazanmış bir olgu olup (Kocacık & Çağlayandereli, 2009), kadına yönelik şiddet sorunu mahrem bir konu olarak değerlendirildiği için bu alanda yapılan akademik çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir (Dişsiz & Şahin, 2008). Bunun yanında Türk toplumunda da kadına şiddet, hukuki açıdan çözüme tam olarak kavuşturulmamış sosyolojik bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada kadına yönelik şiddet olgularının en aza indirilmesi için bu alanda yapılacak güncel araştırmalara gereksinim duyulduğu aşikârdır. Literatürde kadına yönelik şiddet konusunda yapılan araştırmalarda genellikle kadınların şiddet görme sıklıklarının, şiddet gören kadınların yaşadıkları sağlık sorunlarının ve bu şiddeti etkileyen demografik değişkenlerin incelendiği görülmektedir. Ancak ülkemizde sosyal bir sorun olan kadın şiddetinin hukuki boyutlarına ilişkin araştırmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bu bağlamda yapılan bu araştırmada kadına yönelik şiddetin hukuk sosyolojisi açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Hukuk Sosyolojisi Kavramı

Devlet tarafından yaptırıma bağlanmış kurallar bütününe “hukuk” denir (Türkbağ, 2008). Kavramsal açıdan ele alındığı zaman hukuk kavramı “insanlar arası ilişkiler ile insan ve devlet ilişkisini düzenleyen, arkasında devlet gücü olan, maddi yaptırımlara sahip kurallar bütünü” olarak tanımlanmaktadır. Kavramsal açıdan hukuk kavramı büyük ölçüde toplumun siyasal, ekonomik ve sosyo-kültürel boyutlarından tamamen bağımsız bir olgudur. Bunun yanında hukuk kavramının diğer toplumsal boyutlardan farklı bir sistematigi bulunmaktadır (Yüksel, 2012).

Hukuk hem kapalı bir mantıksal sisteme hem de iç tutarlılığa sahiptir. Hukukun iç tutarlılığa sahip olması önemli bir unsurdur. Çünkü kavram ve anlayışları taşıyan kuralların mantıksal yapısı kuramsal açıdan hukuk sisteminin nesneliliğinin ve tarafsızlığının güvencesidir. Diğer bir ifade ile hukuk kurallarının mantıksal yapısı hukukun üstünlüğünün bir güvencesidir. 19. yüzyıldan itibaren hukuk sistemi büyük ölçüde mantıksal tutarlılığa indirgenmiş, mantıksal tutarlılığın abartılması hukukun sosyal boyutlarının ihmal edilmesine zemin hazırlamıştır. Bu durum literatürde hukuk sosyolojisi kavramının ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır. Hukuk sosyolojisi hukuk alanında iki önemli fonksiyona sahiptir. Bunlardan birincisi hukuk sisteminin içine kapanmasını önlemek için eleştirel olmak, ikincisi ise sosyal sorunların

çözümüne katkı sağlamak için güçlü bir kuramsal taban sağlamaktır (Türkbağ, 2008).

Şiddet Kavramı

İnsanlık tarihinin başladığı zamanlardan beri toplum yaşamında var olan şiddet olgusu birçok bireysel ve toplumsal öğeyi içinde barındıran karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu nedenle şiddet olgusunu tanımlamak veya ortaya çıkarmak kolay değildir. Şiddet olgusu kendisini farklı biçimlerde göstermekte olup, günümüz modern toplumunda sıklıkla karşılaşılan bir olgu haline gelmiştir. Günlük yaşamda en sık karşılaşılan şiddet türlerinin başında korkutma, eziyet, öldürme, sindirme, cezalandırma ve başkaldırı gelmektedir. Kavramsal açıdan ele alındığı zaman şiddet “bir kişiye baskı ya da güç uygulayarak istediği bir şeyi zorla yapmak veya yaptırmak” şeklinde tanımlanmaktadır. Burada sözü edilen şiddet uygulama eylemleri kaba kuvvet, bedensel ya da psikolojik acı çektirme ya da işkence, zorlama, saldırı, , öfke patlaması, vurma ve yaralama olarak gerçekleşmektedir (Kocacık, 2001; Ögel, Tarı & Eke, 2006).

Son yıllarda üzerinde yapılan araştırmaların arttığı, bu kapsamda ilgi duyulan bir konu haline gelen şiddet kavramı ile ilgili çalışmaların genellikle sosyal bilimler alanında çalışıldığı bilinmektedir. Toplumlarda şiddete bakış açısı ve hangi davranışların şiddet olarak kabul edildiği o toplumun yapısal özelliklerine ve geçerli olan değer yargılarına göre farklılık göstermektedir (Kocacık & Çağlayandereli, 2009). Bunun yanında insanların şiddet eğilimleri çevresel, toplumsal, ailevi ve bireysel özelliklere göre farklılık göstermektedir. Şiddete neden olan çevresel unsurların başında medya, işsizlik ya da ekonomik durumun bozulması gibi faktörler gelmektedir. Şiddete neden olan toplumsal unsurlar içerisinde zararlı alışkanlıklara ve ateşli silahlara kolay ulaşım, eğitim kalitesinin düşmesi ve sosyal düzensizlik gelmektedir. Aile içi etkileşim problemleri, aile içi iletişim bozukluğu ya da aile içindeki bireylerin istismara maruz kalmaları şiddete neden olan ailevi unsurlar arasında yer almaktadır (Ögel, Tarı & Eke, 2006).

İnsan yaşamının birçok alanında yer alan şiddet olgusu, dünyada sürekli olarak artan ve insan sağlığını olumsuz yönde etkileyen bir sorundur (Gürkan & Coşar, 2009; Kocacık & Çağlayandereli, 2009). Şiddet denildiği zaman insanların aklına ilk olarak fiziksel şiddet gelmektedir. Ancak şiddet sadece fiziksel olarak değil, aynı zamanda sözel, cinsel, psikolojik ve ekonomik açılardan da gerçekleşebilmektedir. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda da şiddet kavramı “bireyin fiziksel, cinsel, psikolojik ya da ekonomik açıdan zarar görmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı, özgürlüğün engellenmesini içeren, toplumsal, kamusal ya da özel alanda gerçekleşen fiziksel, sözel, cinsel, psikolojik veya ekonomik her türlü tutum ve davranıştır” şeklinde tanımlanmıştır (Şap, Hazar & Şap, 2015).

Şiddete uğramak insanların hayatlarında birçok açıdan olumsuzluk yaşamalarına neden olmaktadır. Bayındır (2010) tarafından yapılan araştırmada aile içinde anne baba arasında yaşanan şiddete karşı çocukların gösterdikleri tepkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada aile içinde ebeveynler arasındaki şiddete maruz kalan çocukların ani olarak ağlama, ne yapacağını bilmeme veya anne-babayı ayırmaya çalışma gibi davranışlar içine girdikleri, uzun vadede ise sinirlilik, saldırganlık, tedirginlik ya da anneye aşırı bağlılık yaşadıkları tespit edilmiştir.

İnsan yaşamında var olan şiddet olgusunun her zaman olumsuz sonuçlar ortaya koyduğu düşünülmektedir. Çünkü toplumsal yaşamda bireyler arasında şiddete neden olan çatışmalar özünde toplum yaşamının bir parçasıdır. Bu nedenle insanların hem çatışma

nedenlerini hem de çatışmaların nasıl çözüleceğini düşünmeleri gerekmektedir. Sağlıklı bir ilişki hiçbir çatışmanın olmadığı ilişki anlamına gelmemektedir. Sağlıklı bir ilişki çatışmalara çözüm yolları bulabilen bir ilişkidir. Bu nedenle insanların çatışmaları çözme becerilerinin gelişmesi, karşısındaki insanları anlaması ve empati becerilerinin gelişmesi şiddet olgusunun en aza indirilmesine katkı sağlamaktadır (Kocacık & Çağlayandereli, 2009).

Kadına Yönelik Şiddet

Şiddet olgusunun son yıllarda toplumlarda görülme sıklığı artmakta olup (Yiğitalp, Ertem & Özkaynak, 2007), kadınların toplum içerisinde en fazla şiddete maruz kalan grupların başında geldiği bilinmektedir (Güler, Tel & Tuncay, 2005). Aile içi şiddet olgularının da en büyük mağduru kadınlar olmaktadır (Kocacık ve Çağlayandereli, 2009; Gökulu & Hosta, 201; Özmen, 2004). Hatta kadınlara yönelik şiddet olayları basında sıradan hadiseler şeklinde verilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre Batı ülkelerinde her 6 kadından biri şiddete maruz kalırken, Müslüman ülkelerde bu oranın daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Güner, 2007). Yapılan araştırma bulguları değerlendirildiği zaman, kadınların yoğun olarak maruz kaldıkları şiddet olgularının içerisinde cinsel şiddet (Babu & Kar, 2009; Gross ve ark., 2006; Peterman, Palermo & Bredenkamp, 2011) ve fiziksel şiddetin (Karamagi ve ark., 2006; Balci & Ayranci, 2005) ön planda olduğu görülmektedir. Kadınlara yönelik şiddet olguları kadınların hem fiziksel hem de mental sağlıklarının bozulmasına neden olmaktadır (Krantz & Garcia-Moreno, 2005; Ludermir ve ark., 2010). Dünya Sağlık Örgütü'ne göre şiddete maruz kalan kadınlarda depresyon ve kaygı bozuklukları artmakta, şiddete maruz kaldıkça intihar etme düşüncesi ön plana çıkmaktadır (Ludermir ve ark., 2008).

Yaygın bir toplumsal sorun olarak değerlendirilen kadına yönelik şiddet (Dişsiz & Şahin, 2008), kadınların hayatlarının herhangi bir döneminde karşılaştıkları, sağlıklarını olumsuz yönde etkileyen bir olgudur. Kadına yönelik şiddet hem fiziksel hem de ruhsal ve sosyal açıdan yıkıcı olmaktadır. Kadınlara şiddet uygulayan kişilerin kadının yakını olması ortaya çıkan yıkımı daha fazla arttırmaktadır. Diğer taraftan şiddet uygulayan kişinin yakın birisi olması kadınların şiddetle başa çıkmalarını da zorlaştırmaktadır. Kadınların uğradıkları şiddet olgularının temelinde savaş ve doğal afetlerin yanında erkekler tarafından uğradıkları şiddet olguları yer almaktadır. Söz konusu olgular içerisinde kadınların özellikle erkeklerden kaynaklı şiddete daha fazla maruz kaldıkları bilinmektedir (Salaçin, Ergöner & Uyaniker, 2009). Kadınların en fazla erkeklerden şiddet görmesinin temelinde erkeklerin toplumsal açıdan kadınlardan üstün görülmesi ve toplum içerisinde kadın ile erkek rollerinin katı bir biçimde ayrılması gelmektedir (Page & İnce, 2008).

Kadına yönelik şiddetin oldukça eski bir geçmişi bulunmaktadır. Literatürde yer alan bilgilere göre, orta çağda erkeklerin kadınlara karşı şiddet uygulamalarında herhangi bir sınır olmadığı belirtilmektedir. Kadına yönelik şiddet hakkındaki tıbbi ve yasal çalışmalar 1800'lü yıllara kadar dayanmaktadır. Kadına yönelik şiddetin bir suç olduğunu ifade eden ilk yasa ise 1883 yılında Maryland'de yapılmıştır (Dişsiz & Şahin, 2008). Günümüzde kadına yönelik şiddet dünyanın birçok yerinde farklı din, dil, sınıf, ırk ya da etnik kökene sahip kadınların yaşadıkları ortak bir sorundur. Dünyada her yaşta, her eğitim düzeyinde ve her gelir grubunda bulunan kadının şiddete maruz kaldığı bilinmektedir. Türkiye'de kadına yönelik şiddet kavramı 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda tanımlanmıştır. Bu kanuna göre kadına yönelik şiddet "kadınlara sadece kadın oldukları için uygulanan ve kadınları etkileyen, cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadınların insan haklarını ihlale yol açan ve şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranıştır" şeklinde tanımlanmıştır (Şap, Hazar & Şap, 2015).

Toplum hayatının her aşamasında görülen kadına şiddet olgusu kadınların maddi ve manevi bütünlüklerine zarar verdiği için önemli bir halk sağlığı sorunu kabul edilmektedir. Bunun yanında kadına şiddet kadınların aktif ve üretken hayata katılımlarını engellemekte, kadınların sosyal ve ekonomik açıdan gelişmelerini olumsuz yönde etkilemekte, buna paralel olarak kadın-erkek eşitsizliğinin artmasına zemin hazırlamaktadır (Şap, Hazar & Şap, 2015). Kadına yönelik şiddet kadınların aile içindeki otoritelerini sarsmakta olup, kadınların aile içi rollerini yerine getirmelerini engellemektedir. Bu süreçte aile içinde yer alan çocukların da hem eğitimleri aksamakta hem de sağlıkları bozulmaktadır (Kocacık & Çağlayandereli, 2009).

Hukuk Sosyolojisi Açısından Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet

Hukuki düzenlemeler genellikle erkek egemenliğini ön planda tutacak şekilde düzenlenmektedir. Bu durum hem kadınların bağımlılığını arttırmakta, kanunlar sosyal unsurlara göre düzenlense de kadın hakları göz ardı edilmiş olmaktadır. Hukuk sistemindeki söz konusu düzensizlikler kadın şiddetinin önlenmesini olumsuz yönde etkilemektedir (Karhan, 2010). Kadına yönelik şiddet dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye’de de önemli bir sosyal problem olarak değerlendirilmektedir. Hukuki açıdan ele alındığı zaman dünyanın birçok ülkesinde ve Türkiye’de yasaların kadına yönelik şiddeti meşru görmediği açıktır. Buna rağmen hem dünyada hem de Türkiye’de kadına yönelik şiddetin yaygınlığında ciddi bir azalma meydana gelmemektedir. Kadınların şiddete maruz kalma oranlarının yüksek olmasında erkeklere kıyasla kadınların fiziksel ve ekonomik açıdan daha savunmasız olmaları, bu savunmasızlığın da erkekler tarafından kötüye kullanılması yatmaktadır. Bunun yanında ataerkil değerlerin onaylandığı ve benimsendiği bir toplumsal yapı içerisinde kadına yönelik şiddet eylemleri meşru görülmektedir. Bu durum, erkeklerin kadınlara daha kolay şiddet uygulamalarına zemin hazırlamaktadır (Gökulu & Hosta, 2013).

Türkiye’de kadına yönelik şiddetin farklı biçimlerde ortaya çıktığı belirtilmektedir. Yapılan bir araştırmada sağlık ocaklarına başvuran kadınların şiddet görme düzeyleri ve maruz kaldıkları şiddet türlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada kadınların maruz kaldıkları fiziksel şiddet türlerinin başında sırasıyla itme (%29,2), eşya fırlatma (%28,4), tokat atma (%25,7) ve tekme atmanın (%13,1) geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların maruz kaldıkları duygusal şiddet türlerinin başında sırasıyla yaptıklarının onaylanmaması (%53,6), ilgi göstermeme (%47,5), sevgi göstermeme (%39,9), hakaret etme (%32,5) ve negatif eleştiri yapmanın (%32) geldiği tespit edilmiştir. Kadınların maruz kaldıkları ekonomik şiddet olgularının başında çalışmaya izin vermeme (%30,1) ve aile bütçesine yaptığı katkı nedeniyle eşlerin sözlü taciz etmesinin (%27) geldiği belirlenmiştir. Kadınların maruz kaldıkları cinsel şiddet unsurlarının başında aşırı kıskançlık (%43,7), aşırı şüphecilik (%19,1) ve cinsel ihtiyaçların göz ardı edilmesinin (%10,9) geldiği tespit edilmiştir (Tanrıverdi & Şıpkın, 2008). Edirne ilinde yaşayan yetişkin kadınlar üzerinde yapılan bir araştırmada, kadınların %54,6’sının psikolojik, %30,4’ünün fiziksel, %19,3’ünün ekonomik ve %6,3’ünün cinsel şiddete maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır (Öyekçin, Yetim, & Şahin, 2012).

Denizli ilinde yaşayan kadınlar üzerinde yapılan bir araştırmada kadınların %52,5’inin şiddete maruz kaldığı, şiddet uygulayan kişilerin %98,5 ile eşler olduğu, kadınların en fazla fiziksel ve sözel saldırganlığa maruz kaldıkları bulunmuştur. Bunun yanında kadınların %43’ünün haftada birkaç defa şiddete maruz kaldığı ve şiddete neden olan unsurların ilk sırasında ekonomik sorunların geldiği tespit edilmiştir. Aynı araştırmada kadınlarda şiddet görme düzeyinin yüksek olmasının temelinde kadınların “Ailenin Korunmasına Dair Kanun”dan ya haberdar olmamaları ya da gereğini yerine getirmekten kaçınmalarının etkili olabileceği belirtilmiştir (Kocacık ve Çağlayandereli, 2009).

Altınay & Arat (2007) tarafından Türkiye’de kadına yönelik şiddete ilişkin alan araştırması yapılmıştır. Araştırmaya katılan kadınların %86,4’ünün “haklı görülebilecek bir dayak yoktur” görüşüne sahip oldukları, buna karşılık kadınların %13,6’sının “bazı durumlarda erkekler eşlerini dövebilir” görüşünü benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada Türkiye genelinde kadınların %35’inin hayatında en az bir defa eşi tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığı, doğu bölgelerinde bu oranın %40 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Demografik değişkenlere göre değerlendirildiği zaman, eşlerden herhangi birisinin eğitim düzeyi arttıkça kadına yönelik şiddet oranının azaldığı bulunmuştur. Benzer şekilde ailenin ekonomik gelir düzeyi arttıkça kadına yönelik şiddette azalma meydana geldiği belirlenmiştir.

Dünyanın birçok ülkesinde kadına yönelik şiddetin türü ve boyutları ülkelerin sosyal özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Bunun yanında her ülkede kadına yönelik şiddetin bazı olumsuz sonuçları olmaktadır. Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkardığı olumsuz sonuçlar nedeniyle devletler kadına yönelik şiddetin önlenmesi için bazı yasal düzenlemelere gitmişlerdir. Özellikle son 30-40 yıl içerisinde bu alanda çıkarılan yasa ve yürütülen politikalarda artış meydana geldiği bilinmektedir. Bu kapsamda kadına şiddet hakkında resmi söylemlerin artış gösterdiği söylenebilir. Türkiye’de de son yıllarda kadına yönelik şiddetle mücadeleyle yönelik yasaların çıkartıldığı bilinmektedir (Salaçin, Ergöner & Uyaniker, 2009). Türkiye’de yeni medeni kanun 1 Ocak 2002 yılında yürürlüğe girmiş, eski medeni kanunda yer alan ataerkil ibarelerden olan “evlilik birliğinin reisi kocadır, evlilik birliğini koca temsil eder, kadının ikametgâhı kocanın ikametgâhıdır” ibaresi medeni kanundan çıkartılmıştır. Bu durum, Türkiye’de hem formal eşitlik ilkesinin hem de yasal olarak fiili eşitlik ilkesinin benimsendiğini göstermektedir. Bunun yanında yeni medeni kanun ile yasal mal rejiminde de kadın ve erkek arasında eşitlik ilkesi gözetilmiş, bu kapsamda evlilik süresince edinilen malların kullanım hakkı kadın ve erkeğe eşit olarak bırakılmıştır. Böylece aile içinde ekonomik şiddet olgusunun en aza indirilmesi amaçlanmıştır (Altınay & Arat, 2007).

Türkiye’de kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair atılan önemli adımlardan birisi de 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni ceza kanunudur. Bu kanunda kadına şiddetin önünü açan bazı maddeler ortadan kaldırılmıştır. Eski ceza kanununda kadınlara yönelik cinsel şiddet suçları genel ahlak ve aile düzenine ilişkin suçlar kapsamında değerlendirilmiştir. Bu durum, namus gerekçesi ile işlenen suçlara ceza indirimini yapılmasına neden olurken, tecavüze uğrayan kadınların tecavüzcü ile evlenmesi durumunda cezanın ortadan kalkmasına zemin hazırlamaktaydı. Ancak yeni ceza kanununda cinsel suçlar kişilik hak ve özgürlüklerine yönelik işlenen suçlar kapsamına alınmıştır. Kadınlara yönelik işlenen cinsel suçların kapsamı genişletilmiş, kadınlar iş yerinde cinsel tacize, evlilik içinde tecavüz ve cinsel saldırıya karşı yasal olarak koruma altına alınmıştır. Yeni kanunla birlikte tecavüzcü ile evlenme durumunda cezanın kaldırılmasını öngören madde kaldırılmıştır. Aynı kanunda töre cinayetleri nitelikli insan öldürme, aile içi şiddet ise işkence suçu kapsamına alınmıştır. Böylece kadınlar açısından yaşama hakkı namus kavramından bağımsız olarak koruma altına alınmıştır (Altınay & Arat, 2007).

Sonuç

Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye’de de kadına yönelik şiddet önemli bir sorun ve insan hakları olarak karşımıza çıkmaktadır. Ne yazık ki ülkemizde kadına yönelik şiddet uygulayan kişiler ve şiddete maruz kalan kadınlar bu durumu meşru görmektedirler. Hatta kadınların çoğu gördükleri şiddeti kendilerine hak olarak görmekte, bu durum şiddetin toplum tarafından da onaylanan bir olgu haline gelmesine neden olmaktadır (Şap, Hazar & Şap, 2015). Kadına yönelik şiddete yönelik olarak tedbirler almamak ve bu hukuksuzluğu görmezden gelmek şiddetin temel unsuru olan kadın erkek eşitsizliğini desteklemek anlamına

gelmektedir. Bu nedenle kadınların da toplum içerisinde normal bireyler olarak görülmeleri ve huzurlu bir hayat sürdürmeleri için kadına yönelik şiddetin hem insanların hem de devletin gözünde bir suç olarak görülmesi, bunun yanında devletin kadına yönelik suçları cezalandırması ve kadınların korunmasına yönelik önlemleri arttırması oldukça önemlidir (Page & İnce, 2008). Şiddete maruz kalan kadınlar açısından ele alındığı zaman kadınların hukuki haklarını iyi bilmelerinin ve şiddet karşısında hukuki yollara başvurmalarının kadına şiddet olaylarının en aza indirilmesine katkı sağlayacağı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Altınay, A. G., & Arat, Y. (2007). *Türkiye’de kadına yönelik şiddet*. İstanbul: Punto Yayınları.
- Atman, Ü. C. (2013). Kadına yönelik şiddet; Cinsel taciz / Irza geçme. *Sted*, 12(9), 333-335.
- Babu, B. V., & Kar, S. K. (2009). Domestic violence against women in eastern India: a population-based study on prevalence and related issues. *BMC Public Health*, 9(129), DOI: 10.1186/1471-2458-9-129.
- Balci, Y. G., & Ayrancı, U. (2005). Physical violence against women: Evaluation of women assaulted by spouses. *Journal of Clinical Forensic Medicine*, 12(5), 258-263.
- Bayındır, N. (2010). Aile içinde yaşanan şiddete karşı çocuğun gösterdiği tepkiler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 1-9.
- Dişsiz, M., & Şahin, N. H. (2008). Evrensel bir kadın sağlığı sorunu: Kadına yönelik şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1(1), 50-58.
- Eyo, U. E. (2006). Violence against women. *Health Care for Women International*, 27(3), 199-203.
- Gökulu, G., & Hosta, N. (2013). Basında kadına yönelik şiddet haberlerinin analizi: Hürriyet, Sabah ve Posta gazeteleri örneği (2005-2008). *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 1829-1850.
- Gross, A. M., Winslett, A., Roberts, M., & Gohm, C. L. (2006). An examination of sexual violence against college women. *Violence Against Women*, 12(3), 288-300.
- Güler, N., Tel, H., & Tuncay, F. Ö. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(2), 51-56.
- Güner, O. (2007). İslam düşüncesinde kadına yönelik şiddet söylemine bir bakış. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 23(23), 51-63.
- Gürkan, Ö. C., & Coşar, F. (2009). Ekonomik şiddetin kadın yaşamındaki etkileri. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(3), 124-129.
- Karamagi, C. A., Tumwine, J. K., Tylleskar, T., & Heggenhougen, K. (2006). Intimate partner violence against women in eastern Uganda: Implications for HIV prevention. *BMC Public Health*, 6(1), 1-12.
- Krantz, G., & Garcia-Moreno, C. (2005). Violence against women. *Journal of epidemiology and community health*, 59(10), 818-821.
- Ludermir, A. B., Lewis, G., Valongueiro, S. A., de Araújo, T. V. B., & Araya, R. (2010). Violence against women by their intimate partner during pregnancy and postnatal depression: a prospective cohort study. *The Lancet*, 376(11), 903-910.
- Ludermir, A. B., Schraiber, L. B., D’Oliveira, A. F., França-Junior, I., & Jansen, H. A. (2008). Violence against women by their intimate partner and common mental disorders. *Social Science & Medicine*, 66(4), 1008-1018.
- Karhan, S. S. (2010). *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddetin hukuk sosyolojisi açısından analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kaya, K. (2014). Kanun ve kültür: Töre Kavramının hukuki ve sosyolojik bir analizi. *TAAD*, 5(16), 405-440.
- Kocacık, F., & Çağlayandereli, M. (2009). Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 24-43.
- Kocacık, F. (2001). Şiddet olgusu üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-7.
- Ögel, K., Tarı, I., & Eke, C. Y. (2006). *Okullarda suç ve şiddeti önleme*. İstanbul: Yeniden Yayınları. Yayın No: 17.
- Öyekçin, D. G., Yetim, D., & Şahin, E. M. (2012). Kadına yönelik farklı eş şiddeti tiplerini etkileyen psikososyal faktörler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23, 1-7.
- Özmen, S. K. (2004). Aile içinde öfke ve saldırganlığın yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 27-39.
- Page, A. Z., & İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Peterman, A., Palermo, T., & Bredenkamp, C. (2011). Estimates and determinants of sexual violence against women in the democratic republic of Congo. *American Journal Of Public Health*, 101(6), 1060-1067.
- Salaçin, S., Ergöner, A. T., & Uyaniker, Z. D. (2009). Kadına yönelik şiddet. *Klinik Gelişim*, 22, 95-100.
- Şap, E., Hazar, H., & Şap, S. (2015, Ekim). *Kadına şiddetin önlenmesinde mesleki eğitimin rolü*. III. Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı, Bingöl Üniversitesi, Bingöl.
- Tanrıverdi, G., & Şıpkın, S. (2008). Çanakkale'de sağlık ocaklarına başvuran kadınların eğitim durumunun şiddet görme düzeyine etkisi. *Fırat Tıp Dergisi*, 13(3), 183-187.
- Tunçel, E. K., Dündar, C., & Pekşen, Y. (2007). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddet konusunda bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi. *Genel Tıp Dergisi*, 17(2), 105-105-110.
- Türkbağ, A. U. (2008). Hukuka gerçekçi eleştirel bakış: hukuk sosyolojisi. *Sosyoloji Dergisi*, 3(16), 43-54.
- Yiğitalp, G., Ertem, M., & Özkaynak, V. (2007). Üniversite öğrencilerinin şiddet konusunda deneyimleri ve bu konudaki görüşleri. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6(2), 131-136.
- Yüksel, M. (2012). Hukuk kültürü kavramına sosyolojik bir bakış. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 35, 1-18.

EXTENDED ABSTRACT

The violence, which has existed in life of the community since human history began, has a complex structure which contains many individual and social elements. Therefore, it is not easy to identify or expose the violence phenomenon. The phenomenon of violence shows itself in different forms, and today it has become a phenomenon often encountered in modern society. The most common forms of violence in everyday life are frightening, persecution, murder, intimidation, punishment and rebellion. When considered as conceptual, violence is described as to pressure or force a person to do something or apply power to make it. Acts of violence mentioned here are as follows: brute force, the physical or psychological suffering, torture, coercion, aggression, anger explosion, hitting and wounding (Kocacık, 2001; Ögel, Tarı & Eke, 2006).

When the concept of law is taken from the conceptual point of view, it is defined as the whole rules with financial sanctions which regulate human relationships between people and government and also government relations with state power behind it. The concept of law in terms of conceptual side is largely an independent phenomenon of the governmental, political

economic and socio-cultural dimensions of society. Besides, the concept of law has a different systematic from other social dimensions (Yüksel, 2012). The rules of law in the rules guiding social life has an important place because the rules of law contribute to maintain a healthy form of social life. Additionally, as the rules of law are based on official basis, it contributes to people to connect. The rules requiring of social life are sometimes violated by people.

If the rules violated by people are rule, there should be a criminal sanction for each the violated rule. Criminal sanctions as result of violating the rules of law, it is a warning about what people are violating the law. In contrast, it is well known that there are many violations of the rules of law throughout the world. Additionally, even if some criminal sanctions for rule violations are increased, the rules still continue to be violated.

One of the violated rules of law in the social structure is violent against women. The violence against women in Turkish society is considered as a sociological problem which is unresolved from legal aspects. At this point, it is very clear that it is needed to make current researches to minimize the violence against women. In the literature of researches which is about violence against women is seen that most of them are related to the frequency of violence to women, health problems experienced by women who experience violence and demographic variables that influence violence against women. However, it is shown that there are limited researches related to the legal aspects of the social problem of women violence in Turkey. In this context, this research is aimed to evaluate the women violence in terms of sociology of law. In the scope of this research, literature review is made on the subject.

In Turkey, New Civil Law has entered into force 1st of January 2002. The patriarchal phrase involved in the ancient civil law as "the husband is the head of the marital union, the husband represents the marital union, the woman's place of residence is the residence of her husband" has been removed from civil law. This case shows the adoption of the principle of equality as both formal and factual equality. In addition, the principle of equality between men and women in legal property regime with the new civil law is observed. In this context, the right to use property acquired during the marriage is allowed equally to men and women. Thus, it is aimed at minimizing the economic violence in the family.

One of the important steps concerning the prevention of violence against women in Turkey is the new criminal law which came into force on 1st of June 2005. Some of the items allowing to violence against women in this law have been eliminated. Crimes of sexual violence against women in the old criminal law have been assessed under the scope of crimes relating to public morality and family system. While this case causes sentence reductions for the crimes committed by reasons of honour, it also allows the abolition of punishment in the case of women who have been raped to marry with rapist. However, sexual offenses have been included under the scope of offenses for freedom and personality rights in new Criminal Law. The scope of sexual crimes against women has been extended and women have been under legal protection against rape and sexual assault in marriage and sexual harassment in the workplace. With new law, the item regarding to the removal of the penalty clause in case of marrying with rapist has been removed. At the same law, honour killings, aggravated homicide have been included under the scope of domestic violence and torture. Thus, the right to life in terms of women are protected regardless of the concept of honour (Altınay & Arat, 2007). According to the research findings in the literature, despite the new legal arrangements in Turkey in recent years, violence against women has been found to be still at high levels. This case shows that the rules of law are insufficient in Turkey in the prevention of violence against women which is among the most important social issues.

In Turkey, as in many countries, we face as an important problem of violence against women and human rights. Unfortunately, in our country, people who use violence against women and women exposed to violence feel justified in this case. Even, most women sense the violence which has experience as their rights and this situation leads to violent becoming a case confirmed by society (Şap, Hazar & Şap, 2015). To ignore this injustice and not take the measures to violence against women means to support inequality between men and women as basic elements of violence. Therefore, it is particularly important that violence against women to be seen as a crime in the eyes of both the people and the state, besides to increase measures to protect women and punish crimes against women in the state for leading a peaceful life and being seen normal individuals of women in the society (Page & İnce, 2008). In terms of women who are exposed to violence, if the women are well aware of the legal rights of women and how to apply for legal process of violence they will help to minimize the incidents of violence against women.